

Strateška studija o utjecaju na okoliš

Master plana turizma Osječko-baranjske županije

- NE-TEHNIČKI SAŽETAK -

Izvor fotografija: Turistička zajednica OBŽ

Zahvat	Master plan turizma Osječko-baranjske županije
Vrsta dokumentacije	Strateška studija utjecaja na okoliš
Naručitelj	Osječko-baranjska županija
Ugovor broj	1123-16
Voditelj izrade studije	dr. sc. Vladimir Kušan, mag. ing. silv., CE
Voditelj i koordinator projektnog tima, integracija dokumenta	Tena Birov, mag. ing. prosp. arch., CE
Članovi stručnog tima	
Oikon d.o.o.	Tena Birov, mag. ing. prosp. arch., CE (krajobrazna raznolikost, kulturna baština, prostorno-planska dokumentacija QC) Ana Selak, mag. ing. prosp. arch., mag. ing. geol. (krajobrazna raznolikost, prostorno-planska dokumentacija) Nebojša Subanović, meteorolog (klimatološke značajke) dr. sc. Zrinka Mesić, mag. oecol. et prot. nat. (bioraznolikost, zaštićena područja, ekološka mreža QC, vode) dr. sc. Ana Ostojić, mag. biol. (bioraznolikost, zaštićena područja, ekološka mreža, vode) Nela Jantol, mag. oecol. et prot. nat. (bioraznolikost, zaštićena područja, ekološka mreža, vode) Barbara Devčić, mag. oecol. et prot. nat. (vode - ažuriranje podataka) Davor Korman, mag. oecol. (vode - ažuriranje podataka) dr. sc. Vladimir Kušan, mag. ing. silv., CE (tlo i poljoprivreda, šumarstvo i lovstvo) Bojana Borić, mag. ing. met., univ. spec. oecoling. (gospodarenje otpadom) dr. sc. Božica Šorgić, mag. chem. (gospodarenje otpadom QC, zrak, klimatske promjene, emisije stakleničkih plinova)

Vanjski suradnici

Direktor:

Vanja Satinović, mag. ing. aedif., univ. spec. oecoing.
(buka, prometna infrastruktura)

Satinović

Željko Koren, dipl. ing. građ., CE
(buka QC)

Ž. Koren

Željko Čučković, mag. ing.
(grafička podrška)

Željko

Maja Bilušić, mag.ing.arh. i urb.
(kulturna baština QC)

Dalibor Hatić, mag. ing. silv.

Dalibor

OIKON d.o.o. Zagreb

SADRŽAJ

1	UVOD	5
2	KRATKI PREGLED GLAVNIH CILJEVA I SADRŽAJA PLANA.....	6
2.1.	Razvojna načela.....	6
2.2.	Strateški ciljevi do 2025. godine	6
2.3.	Proizvodi	7
2.4.	Razvojni projekti.....	7
3	SAŽETI OPIS STANJA OKOLIŠA I MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTJECAJA PLANA NA OKOLIŠ	9
3.1.	Kvaliteta zraka	9
3.2.	Vode	10
3.3.	Bioraznolikost i zaštićena područja	11
3.4.	Krajobraz.....	12
3.5.	Kulturno-povijesna baština	13
3.6.	Tlo i poljoprivreda.....	13
3.7.	Šumarstvo	15
3.8.	Lovstvo	15
3.9.	Promet.....	16
3.10.	Otpad	17
4	OCJENA PRIHVATLJIVOSTI PLANA ZA EKOLOŠKU MREŽU	18
5	MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA I PRAĆENJE STANJA	19
5.1.	MJERE ZAŠTITEOKOLIŠA	19
5.2.	PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA.....	26
6.	KRATAK PRIKAZ RAZMOTRENIH VARIJANTNIH RJEŠENJA PLANA	28

1 UVOD

Cilj izrade Master plana turizma Osječko-baranjske županije je rezultat shvaćanja nužnosti da se turizam Županije na profesionalan način objektivizira i postavi dugoročni plan razvoja s jasno identificiranim željama i aspiracijama koje uključuju ne samo javni sektor već i očekivanja privatnog sektora. S obzirom da se do sada turizam Županije nikada nije planirao zasebnim sektorskim dokumentom, ovaj plan predstavlja stožerni dokument koji postavlja glavna opredjeljenja dugoročnog turističkog razvoja koji stoga mora biti harmoniziran sa širom dioničkom strukturom. Master plan turizma je izradila tvrtka Horwath HTL.

Prostorni obuhvat Master plana je dio područja funkcionalne regije Istočna Hrvatska koji podrazumijeva područje Osječko-baranjske županije i gradove Beli Manastir, Belišće, Donji Miholjac, Đakovo, Našice, Osijek i Valpovo.

Paralelno s izradom Nacrta Prijedloga Master plana turizma OBŽ, provedene su aktivnosti propisne posebnim propisima. Navedeno je između ostalog uključilo postupak strateške procjene utjecaja plana na okoliš (u daljnjem tekstu SPUO) koji je pokrenut 20. srpnja 2016. godine donošenjem Zaključka o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Master plana turizma Osječko-baranjske županije. Postupak SPUO prema navedenom Zaključku provodi Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije (Nositelj izrade).

U okviru postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Master plana, a sukladno Mišljenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode od 28. prosinca 2015. godine Master plan je prihvatljiv za ekološku mrežu. Osim toga, u svrhu određivanja sadržaja i utvrđivanja konačnog sadržaja SPUO nositelj izrade je od tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima pribavio mišljenje o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u SPUO te 6. rujna 2016. godine donio Odluku o sadržaju Strateške studije utjecaja na okoliš Master plana turizma OBŽ. Sadržaj Strateške studije prati obvezan sadržaj propisan Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08). Nositelj izrade je također informirao javnost o izradi Strateške studije i načinu sudjelovanja javnosti, na internetskim stranicama Osječko baranjske županije i Ministarstva zaštite okoliša i energetike.

Strateška studija o utjecaju na okoliš izrađuje se kao stručna podloga za provedbu postupka SPUO. Strateškom studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom Master plana, te predlažu mjere zaštite okoliša i program praćenja ovisno o prepoznatim utjecajima. Ovlaštenik za izradu Strateške studije je tvrtka OIKON d.o.o. - Institut za primijenjenu ekologiju iz Zagreba.

2 KRATKI PREGLED GLAVNIH CILJEVA I SADRŽAJA PLANA

Iako je u Osječko-baranjskoj županiji tradicionalno gospodarski marginalna djelatnost, turizam se u posljednjih 10 godina značajnije razvio zahvaljujući europskim dunavskim inicijativama (koje su dovele riječni krizing) i ulaganjima u kvalitetu smještajnih objekata (hotela u gradovima i objekata ruralnog smještaja). Obujam ponude još uvijek je malen, a postojeći objekti posluju po modelu razmjerno visokih cijena i malih zauzetosti.

Na području Županije već postoje sadržaji za snažniji razvoj proizvoda kratkih odmora i tura u vidu prirodne i kulturne baštine, te određenih događanja. Potreban je snažniji impuls procesu razvoja turističkih proizvoda (marketing i komercijalizacija), posebice jačanje kapaciteta formalnih struktura u ljudskim resursima i budžetima. Na toj osnovi definirana su sljedeća strateška uporišta daljeg razvoja turizma Osječko-baranjske županije:

1. POSTOJI PROIZVODNA OSNOVA
2. TRŽIŠTE VEĆ I SAMO OTKRIVA OBŽ
3. OBŽ IMA PRILIKU SERVISIRATI VELIKI BROJ POTREBA IZ JAVNIH IZVORA
4. PRIVATNI SEKTOR JE SPREMAN I ČEKA
5. MIJENJA SE POLITIČKA I ADMINISTRATIVNA KLIMA

2.1. RAZVOJNA NAČELA

Sljedeća su **razvojna načela** (operativne smjernice) za ostvarenje prethodnih strateških opredjeljenja:

1. *Sinergijski razvoj poljoprivrede i turizma po uzoru na vodeće europske kontinentalne regije*
2. *Orijentacija na agrikulturu više dodane vrijednosti*
3. *Očuvanje autohtonih vrijednosti u prostoru, gastronomiji i načinu života*
4. *Brza i inteligentna urbana turistifikacija Osijeka kao „huba“ regije*
5. *Turistička diferencijacija urbanih središta*
6. *Aktivacija obala rijeka u svrhu rekreacije, novih inteligentnih projekata turistifikacije i življenja*

Uz navedena, od kritične važnosti za ostvarenje strateških opredjeljenja važna su i sljedeća načela:

- Brendiranje, uvođenje regionalnih oznaka kvalitete i zaštita ključnih prehrambenih proizvoda;
- Regionalno upravljanje osposobiti u kratkom roku - razvoj proizvoda;
- Promjena paradigme turističkog marketinga - snažan fokus na *online* i multimediju;
- Intenzivne interne i eksterne suradnje.

2.2. STRATEŠKI CILJEVI DO 2025. GODINE

Master planom turizma definirani su sljedeći **strateški ciljevi do 2025. godine**:

1. Doseći smještajnu ponudu od 10.000 turističkih kreveta;
2. Povećati godišnju zauzetost kreveta na razinu od 30 %;

3. Etablirati se na europskom tržištu kao destinacija kratkih odmora;
4. Razviti 2-3 velika panonska *resorta*;
5. Internacionalizirati postojeće i razviti dva velika međunarodna događaja;
6. Uspostaviti sustav kontrole i oznaka kvalitete u prehrambenim proizvodima i turizmu;
7. Pripremiti i započeti s provedbom projekata:
 1. *Dovršetka fizičke infrastrukture riječnog kruzinga na razini kvalitete destinacija Srednje Europe*;
 2. *Infrastrukture za cikloturizam*;
 3. *Urbane rehabilitacije gradskih središta Županije*.

2.3. PROIZVODI

Temeljem uvida u resurse područja, kulturno nasljeđe i prirodna bogatstva, područje OBŽ ima podlogu za razvoj:

1. Kratkih odmora:
 - Enogastronomija i ruralni turizam
 - Kultura i događanja
 - Selektivni oblici turizma
 - Sport i rekreacija
2. *Touringa*:
 - Organizirani *touring*
 - Individualni *touring*
 - Riječni *kruzing*
3. Zdravlja i *wellnessa*

2.4. RAZVOJNI PROJEKTI

Sukladno strateškim odrednicama, sljedeći su identificirani investicijski projekti s ciljem realizacije, odnosno isporuke željene vizije turizma OBŽ-a:

Ključni projekti privatnog sektora:

1. *Golf resort*
2. Slavonski dvori / Panonski *resort*
3. Zdravstveni i *wellness resort* Bizovačke toplice
4. Vinski *wellness hotel*
5. *Fisherman resort*
6. *Glamping resort*

Ključni projekti javnog sektora:

1. Panoramski balon Slavonije
2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija'
3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije
4. Proširenje Državne ergele Đakovo
5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja
6. Sustav turističke smeđe signalizacije na regionalnoj razini

Ostali razvojni projekti važni za uspješnu realizaciju plana i razvoja atraktivne turističke ponude:

1. Profesionalni razvoj i upravljanje događanjima
2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture
3. Aktivacija dvoraca kroz jačanje muzejskih postava i interpretacije te dodavanje tematskih događanja (glazbeni koncerti i festivali klasične, slavonske i/ili jazz glazbe)

Projekti razvoja destinacijske konkurentnosti:

1. Definiranje krovnog *brenda* regije
2. Razvoj ljudskih resursa
3. Odnosi s drugim gospodarskim sektorima
4. Podizanje svijesti o turizmu i stvaranje poticajnog okruženja

Aktivnosti marketinga, prodaje i komercijalizacije:

1. Razvoj marketinške infrastrukture
2. Razvoj marketinške komunikacije
3. Razvoj sustava prodaje i komercijale

3 SAŽETI OPIS STANJA OKOLIŠA I MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTJECAJA PLANA NA OKOLIŠ

3.1. KVALITETA ZRAKA

Na području Osječko-baranjske županije koja pripada zoni HR 1 Kontinentalna Hrvatska kvaliteta zraka prati se na nekoliko stalnih mjernih postaja - mjerne postaje državne mreže za praćenje kvalitete zraka Osijek-1 u gradu Osijeku i Kopački rit (ruralna mjerna postaja) i mjernoj postaji posebne namjene mreže za praćenje kakvoće zraka Našiceciment Zoljan.

U 2015 godini, na postaji Osijek-1 zrak je s obzirom na koncentracije SO₂, NO₂ i CO bio I. kategorije. Zrak je uvjetno bio I. kategorije s obzirom na PM₁₀ i benzen zbog nedovoljnog obuhvata podataka koji je bio manji od 90 % te ozon O₃ zbog obuhvata podataka koji je ljeti bio manji od 90 %. Na postaji Kopački rit zrak je s obzirom na koncentracije ozona bio I. kategorije. Zbog malog obuhvata podataka nije provedena ocjena s obzirom na benzen. Na postaji Zoljan zrak je bio I. kategorije s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi u odnosu na SO₂, NO₂ i lebdeće čestice PM₁₀.

Prema posljednjem *Godišnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2014. godinu*, na mjernoj postaji Osijek-1, zrak je uvjetno bio I kategorije s obzirom na NO₂, CO, SO₂ i benzen i II kategorije s obzirom na PM₁₀. Na ruralnoj mjernoj postaji Kopački rit, tijekom 2014. godine zrak je bio I kategorije s obzirom na ozon i PM₁₀. Na postaji Zoljan zrak je bio I kategorije s obzirom na sve mjerne parametre (SO₂, NO₂, PM₁₀). Provedena je i Ocjena onečišćenosti (sukladnosti) zone Kontinentalna Hrvatska (HR 1) u 2014. godini.

Ocjena onečišćenosti (sukladnosti) zone Kontinentalna Hrvatska HR1 i Aglomeracije Osijek provedena je samo za 2014. godinu. Zona Kontinentalna Hrvatska (HR 1) ocjenjena je kao čista s obzirom na koncentracije SO₂, NO₂, PM₁₀, prizemnog ozona, CO, benzen Pb i Cd u PM₁₀ i B(a)P u PM₁₀ koje su bile niže od propisanih graničnih vrijednosti. Zona Kontinentalna Hrvatska (HR 1) nije ocjenjena s obzirom na PM_{2,5} i Ni i As u PM₁₀.

Aglomeracija Osijek ocijenjena je kao čista s obzirom na koncentracije NO₂, CO i benzen koje su bile niže od propisanih graničnih vrijednosti. Aglomeracija Osijek ocijenjena je kao onečišćena s obzirom na PM₁₀ jer su koncentracije lebdećih čestica PM₁₀ bile više od propisanih graničnih vrijednosti. Aglomeracija Osijek nije ocijenjena s obzirom na ozon, teške metale Pb, Cd, Ni i As u PM₁₀ te B(a)P u PM₁₀. Prekoračenja koncentracija PM₁₀ na postaji Osijek-1, moguće je posljedica velikog prometa, blizine glavne ceste, transporta onečišćenja porijeklom iz izvora izvan države članice, emisija iz malih ložišta te drugi razlozi.

Provedbom ciljeva Master plana razvoja turizma s naglaskom na povećanje kapaciteta i razvoj novih destinacija za prihvata turista, povećanje ponude (prvenstveno enogastronomske) i događanja i manifestacija, može se očekivati povećanje broja nepokretnih izvora emisija onečišćujućih tvari u zrak kao i povećanje emisija uslijed povećanog prometa. Bez provedbe ovog Master plana ne bi došlo do pojave ovih novih izvora

emisija u zrak. Međutim, prvenstveno se radi o emisijama povezanim s potrošnjom energije za potrebe grijanja prostora i proizvodnju tople vode. Prilikom projektiranja i izgradnje, kroz primjenu mjera energetske učinkovitosti i kroz razmatranje mogućnosti primjene obnovljivih izvora, zatim naglaskom na ekološku poljoprivredu te razvojem biciklističke i pješačke infrastrukture, ove emisije se mogu znatno smanjiti.

3.2. VODE

Površinske vode u Osječko-baranjskoj županiji nalaze se u dva podsliva: posliv Drava-Dunav (područja malog sliva Karašica-Vučica, Baranja i Vuka) i podsliv Sava (područje malog sliva Biđ-Bosut). Na području Osječko-baranjske županije, nalazi se 161 vodno tijelo površinske vode (stajačice i tekućice). Sva su dio vodnog područja rijeke Dunav, a od toga 136 području podsliva rijeka Drave i Dunava te preostalih 25 vodnih tijela pripada području podsliva rijeke Save. Ukupno 55 (34,36 %) vodnih tijela u dobrom i vrlo dobrom ekološkom stanju, dok sva ostala ne zadovoljavaju uvjete za dobro stanje

Uzrok lošem stanju vodnih tijela većinom je loša ocjena fizikalno - kemijskih parametara, s obzirom na ukupni dušik, ukupni fosfor i BPK₅. Problem kod većih vodotoka kao što su rijeke Dunav i Drava je narušeno prirodno hidromorfološko stanje odnosno uglavnom loša ocjena hidromorfoloških elemenata. Otprilike 90 % vodnih tijela je u dobrom kemijskom stanju. Područje Osječko-baranjske županije nalazi se u panonskom dijelu vodnog područja gdje dominiraju aluvijalni vodonosnici međuzrnske poroznosti formirani unutar velikih sedimentacijskih bazena rijeka Drave i Save. Na području Županije nalaze se tri grupirana tijela podzemne vode: CDGI_23 Istočna Slavonija - sliv Drave i Dunava, CSGN_26, Sliv Orljave, CSGI_29 Istočna Slavonija - sliv Save. Sva tri vodna tijela su u dobrom kemijskom i količinskom stanju, ali s niskom razinom pouzdanosti. Ipak, u Županiji postoji problem povišenih vrijednosti arsena.

Obrada vode za piće na većini zahvata je u fazi nove izgradnje, rekonstrukcije ili pred rekonstrukcijom. Prema sadašnjim podacima jedan od najznačajnijih problema predstavlja povećana razina arsena na crpilištima.

Najveći problemi zaštite od poplava na slivovima Drave i Dunava jesu mnoštvo neuređenih bujica koje ugrožavaju naselja i poljoprivredne površine. Ugroženost od poplava zaobalnih voda pokriva cijelo područje Osječko-baranjske županije. Znatan problem zaštite od poplava na Dunavu i donjoj Dravi jesu pojave ledostaja koje mogu prouzročiti ledene poplave.

Izgradnja hotela, vila, resorta, golf terena, bazena i pripadajuće infrastrukture može dovesti do novih i dodatnih negativnih utjecaja na površinske i podzemne vode odnosno vodonosnika. Ovisno o položaju i kapacitetu smještajnih objekata u odnosu na površinska vodna tijela ili vodozaštitne zone, utjecaji mogu biti jači ili slabiji.

Parkirališta i nove pristupne prometnice mogu imati negativni utjecaj na vode ukoliko se propuštaju nepročišćene otpadne vode, no adekvatnom oborinskom kanalizacijom moguće je izbjeći negativne utjecaje.

Moguć je negativni utjecaj na površinske i podzemne vode te posljedično i na izvorišta ukoliko se ispuštaju nepročišćene sanitarno-fekalne otpadne vode. Adekvatan sustav sanitarne kanalizacije osigurava izbjegavanje ovog utjecaja.

Za održavanje golf igrališta su potrebne značajne količine vode što može dovesti do prevelikog crpljenjem iz podzemnih vode, presušivanja prirodnog izvora ili zahvaćanja velike količine vode iz javnog sustava vodoopskrbe, posebice tijekom sušnih mjeseci, stoga treba izbjegavati mogućnost negativnih utjecaja odabirom lokacije s obzirom na položaj pratećih objekata za smještaj (hotela i sl.) te prema dostupnosti izvora vode za održavanje golf igrališta.

3.3. BIORAZNOLIKOST I ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Osječko-baranjska županija odlikuje se raznolikim staništima vezanim uz rijeke Dunav i Drava kao što su vodena, močvarna i vlažna staništa. Tako je i najveći dio zaštićenih i ugroženih predstavnika flore, faune i gljiva vezan za vodena, močvarna i vlažna staništa, ali su na području Županije zabilježene i neke vrste vezane uz panonsku regiju, a koje ne dolaze u drugim dijelovima Hrvatske.

Da bi se održala, neka staništa zahtijevaju specifične oblike antropogenog utjecaja koji se postupnim napuštanjem tradicionalnog načina života smanjuje, što dovodi do sukcesije livadnih staništa te zarastanja močvara i ribnjaka. Za očuvanje velikog broja vrsta ptica bitno je očuvanje tradicionalnih i poluintenzivno korištenih (toplovodnih) ribnjaka na području Županije.

Zbog iznimno aktivne poljoprivrede, kojom se odlikuje OBŽ, postoji pritisak intenziviranja poljoprivredne proizvodnje i širenja površina pod oranicama na staništa pogodna za ugroženu floru i faunu. K tome, okrupnjavanjem površina gube se brojni krajobrazni elementi (npr. živica) koji su bitni kao staništa brojnim biljnim i životinjskim vrstama i predstavljaju bitne linijske zelene koridore, naročito u području sa intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom.

Alohtone invazivne vrste predstavljaju velik problem na prostoru Županije te su po važnosti drugi razlog smanjenja biološke raznolikosti na globalnom nivou, odmah nakon direktnog uništavanja staništa.

Velik dio zaštićenih područja Županije (park prirode, oba posebna rezervata, regionalni park), vezani su uz vodena i vlažna staništa (uključujući i šume, i travnjake), stoga je najveći postojeći i potencijalni problem neadekvatna regulacija vodnog režima (regulacije vodotoka, vađenje šljunka, melioracijski zahvati). Uz to, problem vodenih i močvarnih staništa je i onečišćenje vodotoka.

Provođenjem Master plana turizma moguće je ponovno uspostaviti prirodna područja i njihovo održavanje (npr. sadnjom autohtonih vrsta, zaštićena područja i rijetka i ugrožena staništa, mogu dobiti na većem značenju te se obnoviti novčanim sredstvima koje turizam generira, uspostavljanjem zelene infrastrukture). Pozitivni utjecaji na bioraznolikost mogući su kroz promociju prirodnih vrijednosti Županije i važnost očuvanja prirode te stvaranje tržišta za proizvode koji su napravljeni u skladu s prirodom. Ipak, neke od zahvata potrebno je planirati izvan rijetkih i ugroženih staništa zbog njihove male zastupljenosti u cijeloj Županiji. To su prvenstveno močvarna, šumska i vlažna područja čije bi uništavanje moglo značajno negativno utjecati na biološku raznolikost. Gradnja nekih od zahvata unutar zaštićenih područja treba uzeti u obzir temeljne fenomene tih područja i očuvati iste.

3.4. KRAJOBRAZ

Prema *Strategiji prostornog uređenja RH (1997)*, Osječko-baranjska županija pripada široj prirodno-geografskoj regiji *Istočne Hrvatske* izrazito ravničarskih obilježja. Prema krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja (Bralić I., 1995), nalaze se na istočnom dijelu široko rasprostranjene krajobrazne jedinice *nizinska područja sjeverne Hrvatske*, a jugozapadni dio Županije pripada i jedinici *Panonska gorja*. Krajobraznu jedinicu *nizinska područja sjeverne Hrvatske* odlikuje agrarni krajobraz s kompleksima hrastovih šuma i poplavnim područjima. Glavnu prostornu te krajobraznu kompleksnost i zanimljivost ovog područja čine fluvijalno-močvarni ambijenti poput Kopačkog rita.

Obzirom da na razini Osječko-baranjske županije do sada nije izrađena Krajobrazna osnova, za potrebe ovog dokumenta Županija je, na temelju analize reljefa, površinskog pokrova, kartografskih podloga (TK 300.000, 100.000) i postojećih relevantnih izvora (PP OBŽ, PPUO/G) podijeljena na četiri osnovna krajobrazna područja: područje sjeveroistočnih padina Krndije i Dilj gore, područje Banske kose, područje Daljske planine i centralno nizinsko područje. Također budući da ne postoji baza podataka o krajobraznim strukturama, detaljno stanje krajobraza na području Županije nije moguće utvrditi. Načelno su kao postojeći problemi u vezi s krajobrazom odnosno osnovni razvojni pritisci u prostoru OBŽ izdvojeni: krupni infrastrukturni zahvati (prometnice, elektrane, dalekovodi, vodnogospodarske građevine i sl.), fragmentacija i smanjenje šumskih površina te formiranje neprirodnih pravocrtnih šumskih rubova širenjem ljudskih djelatnosti (poljoprivreda, gradnja, infrastruktura), geometrijsku regulacija vodotoka i nestanak tipičnih i doživljajno bogatih fluvijalnih lokaliteta, neprikladna i nekvalitetna gradnja (lokacijski i stilski) na krajobrazno istaknutim lokacijama, promjene krajobraznog karaktera pojedinih područja te smanjenje krajobrazne raznolikosti.

Nepoželjan utjecaj izgradnje planiranih zahvata na krajobraz načelno se očituje u promjenama fizičke strukture krajobraza (površinskog pokrova i/ili morfologije terena), a posljedično tome i promjenama u izgledu i načinu doživljavanja područja. Pri tome se značaj navedenih utjecaja razlikuje ovisno o karakteristikama samih zahvata, te o karakteru i vrijednostima prostora odnosno o vizualnim i ambijentalnim vrijednostima krajobraznih područja na kojima su zahvati predviđeni, kao i vizualnoj izloženosti planiranih lokacija. Zahvat izgradnje golf terena s pratećim objektima podliježe proceduri procjene utjecaja na okoliš, stoga će se na projektnoj razini, kroz postupak PUO ili OPPUO, provesti detaljne analize utjecaja na krajobraz na temelju kojih će se precizno definirati mogući utjecaji i propisati adekvatne mjere zaštite. S obzirom da je za planirane zahvate, na strateškoj razini detaljnosti obrade utjecaja, utvrđeno da zahvati neće uzrokovati nepoželjne utjecaje na krajobraz koji se primjenom mjera zaštite na projektnoj razini ne bi mogli ublažiti, planirani zahvati mogu se smatrati prihvatljivima. Osim toga, za pojedine slučajeve poput izgradnje biciklističkih i pješačkih komunikacija, oblikovanja pješačkih zona, estetike javnih površina, izgradnje sportskih i rekreacijskih sadržaja, hortikulturnog i infrastrukturnog uređenja ergela, obnove infrastrukturnog stanja dvoraca, doći će do poboljšanja boravišnih kvaliteta u odnosu na postojeće stanje.

3.5. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Prostor Osječko-baranjske županije karakterizira izrazita povijesna slojevitost i kulturna raznolikost, o čemu svjedoče učestala arheološka nalazišta skrivena ispod površinskog sloja tla, te nepokretna kulturna dobra koja su zbog dotrajalosti osjetljiva po karakteru. Kontinuirani je problem očuvanja i korištenja nepokretnih kulturnih dobara koja zahtijevaju sustavan stručni angažman i sustavno financiranje. Dosad su kulturna dobra u OBŽ nedovoljno uključena u turističku ponudu. Bez sustavnog konzervatorskog pristupa koji uvažava vrijednosti i značaj kulturnih dobara moglo bi doći do narušavanja njihovih vrijednosti. Master planom turizma predloženi programi mogli bi pridonijeti aktivnijem korištenju i zaštiti kulturnih dobara, ali i uzrokovati negativne utjecaje na kulturnu baštinu. Oni se prvenstveno očituju u promjeni okoline kulturnog dobra u negativnom smislu kroz promjenu i ugrožavanje njegovog vizualnog integriteta, ako su u blizini lokacije zahvata zabilježene kulturna dobra. S druge strane, ukoliko se u planiranju i projektiranju zahvata uzmu u obzir obilježja ambijenta kulturnog dobra, moguće je stvoriti komplementarnu vrijednost. Ukoliko na planiranom području zahvata postoji zaštićeni arheološki lokalitet (ili potencijalni) potrebno je provesti istraživanja, a ovisno o njihovim rezultatima biti će potrebna zaštita i/ili prezentacija lokaliteta. Ovi utjecaji se prvenstveno odnose na zahvate poput *Golf resorta*, *Slavonskih dvora/Panonskog resorta*, *Fisherman* i *Glamping resorta*, *Vinskog wellness hotela*, *Panoramskog balona Slavonije*, *Interpretacijskog i centara za posjetitelje Slavonija* i dr., ali neće uzrokovati nepoželjne utjecaje na kulturnu baštinu koji se primjenom mjera zaštite na projektnoj razini ne bi mogli ublažiti. Stoga se planirani zahvati mogu smatrati prihvatljivima za kulturnu baštinu.

Nasuprot toga *urbana rehabilitacija manjih povijesnih gradskih središta* i *aktivacija dvoraca* poželjan je zahvat koji će pomoći unaprjeđenju stanja. Ali je da bi se to ostvarilo, prilikom izrade plana rehabilitacije/revitalizacije gradskih središta i pojedinih projekata rehabilitacije zgrada i područja, potrebno izravno uključiti konzervatorsku službu. Održavanjem ovih područja može se poboljšati stanje i pozitivno utjecati na njihove vrijednosti.

3.6. TLO I POLJOPRIVREDA

Osječko-baranjska županija među vodećima je u državi po poljoprivrednoj proizvodnji, što se ogleda u udjelu Županije u ukupnoj proizvodnji pojedinih kultura. Posebice to vrijedi za ratarske kulture, i to skupinu industrijskog bilja. Ipak, najveće su površine već tradicijski pod pšenicom i kukuruzom.

Ukupne poljoprivredne površine u Županiji iznose 212.095 ha od čega se kao oranične površine koristi 200.892 ha. Voćnjaci zauzimaju 4.510 ha (2,13 %) poljoprivrednih površina, vinogradi 2.600 ha (1,23 %), livade 1.242 ha (0,59 %), a pašnjaci 2.851 ha (1,34 %). U strukturi proljetne sjetve 2015. godine najviše učešća ima kukuruz merkantilni sa 61,0%, zatim soja sa 14,6%, šećerna repa sa 7,3% te suncokret sa 7,3%.

S obzirom na bonitet, odnosno proizvodnu sposobnost zemljišta, dominantnu kategoriju sačinjavaju ostala poljoprivredna tla, šume i šumska zemljišta PŠ s 41,89 % te vrijedna

obradiva tla P2 s 29,72 %. Ostala obradiva tla P3 čine 15,56 %, a osobito vrijedna obradiva tla 9,13 % površine.

Ukupna površina pogodnih tala za obradu na kojima je utvrđena visoka i umjerena opasnost od potencijalne erozije iznosi 35.731,45 ha (8,61 %) dok visoka i umjerena opasnost od stvarne erozije zahvaća 18.131,62 ha (4,37 %) površine.

Glavni uzroci onečišćenja tla su:

- *poljoprivredna proizvodnja* - primjena kemijskih sredstva za zaštitu bilja (pesticida, herbicida) i umjetnih gnojiva. O potrošnji tih sredstava nema dovoljno podataka, ali se praćenjem stanja kakvoće površinskih voda može zaključiti o njihovoj prisutnosti u tlu.
- *neuređena odlagališta i lokacije onečišćene otpadom* - odlaganje otpada na neuređena odlagališta, uz ceste, putove, uz rubove šuma, predstavlja izvor onečišćujućih tvari za okolna tla, površinske i podzemne vode. U Županiji postoji znatan broj odlagališta koja nisu izgrađena i uređena na propisan način te značajan broj divljih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom. Otpad je za tlo izvor najčešće teških metala, ali i drugih opasnih tvari koje se mogu naći u otpadu;
- *otpadne vode naselja i industrije* - odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda na području Županije nije na zadovoljavajućem nivou, zbog nepostojanja uređenih sustava javne odvodnje ili njihovog lošeg stanja zbog neodržavanja, čime je funkcija i postojećih sustava upitna. Slična situacija je i na uređajima industrijskih poduzeća ili poljoprivrednih kombinata;
- *prometni koridori* - prometnice su izvor onečišćenja tla olovom, uljem i prašinom od trošenja kočničkih sustava i pneumatika te mogućih incidenata na cestama s povećanim prometom (pogotovo tranzitnim) i nepovoljno izvedenim prometnim elementima (izlijevanje štetnih tvari kod sudara, prevrtanja, kvara na vozilima i drugo).

Iako ne postoji sustavno praćenje onečišćenja tla, osobito u poljoprivredi, ona je navedena kao najvažniji onečišćivač tala zbog korištenja gnojiva i sredstava za zaštitu. Pritom je napomenuto da se utjecaj poljoprivrede na onečišćenje tla može odrediti posredno praćenjem stanja površinskih voda.

Osobito je važno zaštititi osobito vrijedno i vrijedno obradivo tlo od prenamjene i onečišćenja. Nprovedbom ovog plana neće doći do trajne prenamjene određenih površina poljoprivrednog zemljišta, ali neće doći niti do povećanja mogućnosti plasmana poljoprivrednih proizvoda u turističkim objektima i planiranim manifestacijama.

Nepoželjan utjecaj izgradnje planiranih zahvata na tlo i poljoprivredu načelno se očituje kao morfološke promjene tla, prenamjena tla odnosno promjena načina korištenja zemljišta te privremeni ili trajni gubitak poljoprivrednih površina. Pri tome se značaj navedenih utjecaja razlikuje ovisno o karakteristikama samih zahvata i vrstama tla, te o bonitetu, odnosno proizvodnoj sposobnosti zemljišta. Zahvat izgradnje golf terena s pratećim objektima podliježe proceduri procjene utjecaja na okoliš, stoga će se na projektnoj razini, kroz postupak PUO ili OPPUO, provesti detaljne analize utjecaja na tlo i poljoprivredu, na temelju kojih će se precizno definirati mogući utjecaji i propisati adekvatne mjere zaštite. Zahvati

planirani ovim Master planom mogu se smatrati prihvatljivima, budući da je na strateškoj razini detaljnosti obrade utjecaja, utvrđeno da neće uzrokovati nepoželjne utjecaje na tlo i poljoprivredu koji se primjenom mjera zaštite na projektnoj razini ne bi mogli ublažiti. Osim toga, za pojedine slučajeve poput razvoja biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture, profesionalnog razvoja i upravljanja događanjima, proširenja Državne ergele Đakovo, izgradnje Slavonskih dvora / Panonskog resorta, Zdravstvenog i *wellness* resorta Bizovačke toplice, Vinskog *wellness* resorta koji podrazumijevaju bogatu gastro i enološku ponudu mogu značajno povećati potrebe za poljoprivrednim proizvodima, a samim time i poboljšanje i povećanje poljoprivredne proizvodnje. Također kroz projekte razvoja destinacijske konkurentnosti odnosno brendiranjem prehrambenih proizvoda i pića te poboljšanjem aktivnosti marketinga i razvoja sustava prodaje u turizmu povećava se mogućnost plasmana poljoprivrednih proizvoda i povećanje poljoprivredne proizvodnje.

3.7. ŠUMARSTVO

Površine pod šumama i šumskim zemljištem, ukupno 123.459,54 ha ili 12,34 km², čine 29,47 % površine Osječko-baranjske županije. Zaista pošumljena površina (bez neobraslih šumskih zemljišta) iznosi 103.074,40 ha ili 24,60 % Županije.

Promatrajući dostupne podatke za drvenu zalihu u državnim šumama, uočavamo da hrastovi (lužnjak i kitnjak) nose preko 40 % ukupne drvene zalihe, a ostale vrste tvrde bjelogorice (prvenstveno bukva i poljski jasen) čine 35 % ukupne drvene zalihe unutar OBŽ.

Nepoželjan utjecaj izgradnje planiranih zahvata na šumarstvo načelno se očituje kroz smanjenje površina pod šumom. S obzirom da je za planirane zahvate, na strateškoj razini detaljnosti obrade utjecaja, utvrđeno da zahvati neće uzrokovati nepoželjne utjecaje na šumarstvo koji se primjenom mjera zaštite na projektnoj razini ne bi mogli ublažiti, planirani zahvati mogu se smatrati prihvatljivima. Zahvat izgradnje golf terena s pratećim objektima podliježe proceduri procjene utjecaja na okoliš, stoga će se na projektnoj razini, kroz postupak PUO ili OPPUO, provesti detaljne analize utjecaja na šumarstvo na temelju kojih će se precizno definirati mogući utjecaji i propisati adekvatne mjere zaštite.

3.8. LOVSTVO

Na području OBŽ uspostavljeno je: 20 državnih lovišta, te 86 zajedničkih lovišta, ukupne površine 274.554 ha (66 % OBŽ). Državna lovišta su uglavnom u privatnom zakupu, osim nekih koja su povjerena na upravljanje HŠ. Lovački savez OBŽ okuplja 108 lovačkih udruga sa 2930 registrirana lovca.

Za lovišta OBŽ značajna je velika gustoća populacija krupne papkaste divljači (jelen, srna, divlja svinja), posebno divlje svinje (zbog velike reproduksijske sposobnosti, nepostojanja prirodnih neprijatelja i parazita, maloj izbirljivosti prema vrsti prehrane, te sve češćem izostanku golomrazica, niskih temperatura i dugotrajnog snijega). Pored papkaste divljači, staništa su dobro popunjena i sitnom pernatom i dlakavom divljači (fazan, šljuka, prepelica, trčka, divlja patka, divlja guska i zec).

Lovištima se gospodari na temelju lovno-gospodarskih osnova (LGO), a sukladno principima održivog gospodarenja fondom divljači na upravljanoj prostoru.

Nepoželjan utjecaj izgradnje planiranih zahvata na lovstvo načelno se očituje kroz smanjenje lovnoproduktivnih površina, povećano uznemiravanje divljači i moguće smanjenje dostupnosti hrane i vode za divljač na prostoru planiranih aktivnosti. S obzirom da je za planirane zahvate, na strateškoj razini detaljnosti obrade utjecaja, utvrđeno da zahvati neće uzrokovati nepoželjne utjecaje na lovstvo koji se primjenom mjera zaštite na projektnoj razini ne bi mogli ublažiti, planirani zahvati mogu se smatrati prihvatljivima. Zahvat izgradnje golf terena s pratećim objektima podliježe proceduri procjene utjecaja na okoliš, stoga će se na projektnoj razini, kroz postupak PUO ili OPPUO, provesti detaljne analize utjecaja na lovstvo na temelju kojih će se precizno definirati mogući utjecaji i propisati adekvatne mjere zaštite.

3.9. PROMET

U Osječko-baranjskoj županiji cestovni promet predstavlja najvažniju granu prometa. Najznačajniji oblik prijevoza je prijevoz putnika koji se većinom obavlja korištenjem osobnih automobila a zatim teretni promet koji se odvija unutar Županije te u tranzitu. Ostale grane prometa kao što su željeznica, riječni promet i zračni promet zauzimaju znatno manji udio u ukupnom korištenju prijevoza. Razlog tome je osim slabo razvijene svijesti o mobilnosti također i neusklađeno razvijen sustav javnog prijevoza te dominacija cestovnih prijevoznika u prijevozu tereta. U europskim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim strateškim dokumenata navedene su mjere za poboljšanje urbane mobilnosti, niz smjernica za stvaranje konkurentnog i energetski učinkovitijeg prometnog sustava, unapređenje regionalne povezanosti u putničkom prometu jačanjem teritorijalne kohezije u smislu organizacije i operativnog ustrojstva s ciljem osiguranja efikasnosti i održivosti samog sustava.

Projekti planirani Master planom kojima se stvaraju novi turistički sadržaji poput *resorta*, riječnog kruzinga, festivala i raznih kulturnih manifestacija rezultirat će dodatnim posjetiteljima na području Županije što će povećati broj vozila na prometnicama. Taj utjecaj je zanemariv. Postoji mogućnost problema parkiranja za vrijeme održavanja manifestacija te za potrebe kruzing turizma pa se unaprijed treba voditi računa o primjernoj lokaciji za parkiranje vozila. Navedeni utjecaj se ne smatra značajnim. Pozitivan utjecaj na promet (lokalno) se očekuje od planiranih rehabilitacija manjih gradskih središta Županije (pješačke zone i biciklistička infrastruktura) čime će se povećati sigurnost sudionika u prometu. Buka

Dominantni i učestali izvori buke na području Osječko-baranjske županije su cestovni i željeznički promet, industrijska i gospodarska postrojenja, sportski, rekreacijski i ugostiteljski sadržaji. Najveća ugroženost prevladava na lokacijama uz glavne prometnice po kojima osim osobnih vozila prolaze autobusi, kamioni i druga teretna vozila, zatim na lokacijama uz željezničke pruge, te u neposrednoj blizini industrijskih postrojenja.

Grad Osijek je 2014. godine izradio stratešku kartu buke koja je pokazala da su dominantna tri izvora buke koja dokazano štetno djeluju na zdravlje: cestovno tramvajski i željeznički promet, te industrijski pogoni. Strateškom kartom buke je ustanovljeno da Grad Osijek

najviše problema ima s cestovnim, točnije automobilskim i tramvajskim prometom. Najtiši dijelovi Osijeka su zatvorene stambene četvrti. Nakon buke cestovnog prometa slijedi ugroženost od buke željezničkog prometa te 15-ak zasebnih industrijskih postrojenja koja se nalaze na području grada. No, u mjerenja nije uključena buka javnih priredbi, ugostiteljstva i remećenja javnog reda. S obzirom na ustanovljena bukom ugrožena područja Grada Osijeka, u idućem petogodišnjem razdoblju izrađivat će se akcijski planovi, kako bi se primjenom raznih metoda, od bukobrana do posebnih asfalta, ublažila razina buke u okolišu.

Tijekom izvođenja radova na pojedinim zahvatima iz Master plana doći će do pojačanih emisija buke od rada građevinskih strojeva. Kako se radi o razinama buke koje će biti u propisanim granicama i koje će prestati završetkom radova, utjecaj se ne smatra značajnim. Projekti planirani Master planom poput *Golf resorta*, *Panonskog resorta*, *Wellness resorta* i ostalih *resorta* te općenito novo ponuđeni turistički sadržaji poput riječnog krizinga, festivala i raznih kulturnih manifestacija rezultirat će dodatnim posjetiteljima na području Županije što će povećati broj vozila te će se povećati i emisije buke od prometa i lokalno veće emisije buke za vrijeme održavanja manifestacija. Navedeni utjecaj se smatra zanemarivim.

Pozitivan utjecaj na razine buke (lokalno) se očekuje od planiranih rehabilitacija manjih gradskih središta Županije (pješačke zone i biciklistička infrastruktura).

3.10. OTPAD

Osječko-baranjska županija je 2006. godine, prema tada važećem Zakonu o otpadu (NN 178/04, 111/06) donijela Plan gospodarenja otpadom u Osječko-baranjskoj županiji za razdoblje 2007. - 2014. godine („Županijski glasnik“ br. 15/06). Gradsko vijeće Grada Osijeka 2009. godine donijelo je Plan gospodarenja otpadom Grada Osijeka za razdoblje do 2015. godine („Službeni glasnik Grada Osijeka“ br. 15/09). Plan gospodarenja otpadom obuhvaća između ostalog i mjere sanacije otpadom onečišćenog tla te sanaciju i zatvaranje službenih odlagališta.

Prema nalazima Državnog ureda za reviziju učinkovitosti gospodarenja otpadom na području Osječko-baranjske županije za razdoblje od donošenja Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2007. - 2015. godine, odnosno srpnja 2007. godine pa do kraja 2013. godine, gospodarenje građevinskim otpadom nije zadovoljavajuće budući da niti jednoj od 6 lokacija za građevinski otpad (od planiranih 8) nisu osigurani uvjeti i oprema za obradu i reciklažu građevinskog otpada, već samo za njegov prihvati;

Provedbom ciljeva Master plana s naglaskom na povećanje kapaciteta i razvoj novih destinacija za prihvati turista, povećanje ponude (prvenstveno enogastronomske) te različitih događanja i manifestacija može se očekivati povećanje količine otpada, prije svega komunalnog otpada. Međutim, razvrstavanjem otpada na mjestu nastanka, odvojenim sakupljanjem po vrstama, skladištenjem te predajom ovlaštenom skupljaču ovaj utjecaj sveden je na minimum. Prema navedenom, ne očekuje se značajan utjecaj nastao kao rezultat generiranja otpada te se može zaključiti da su mjere predložene Master planom prihvatljive uz poštivanje važećih zakonskih propisa.

4 OCJENA PRIHVATLJIVOSTI PLANA ZA EKOLOŠKU MREŽU

Temeljem zahtjeva Osječko-baranjske županije, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode provelo je postupak prethodne ocjene prihvatljivosti Master plana turizma Osječko-baranjske županije za ekološku mrežu kojom je isključena mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je 28. prosinca 2015. donijelo Rješenje (Klasa: UPI/I 612-07/15-71/202, Urbroj: 517-07-2-1-1-15-4) o prihvatljivosti Master plana turizma Osječko-baranjske županije za ekološku mrežu.

5 MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA I PRAĆENJE STANJA

5.1. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA

Mjere zaštite okoliša predložene su na temelju analize postojećeg stanja i analize mogućih utjecaja na sastavnice okoliša te pritisaka na okoliš uslijed realizacije ciljeva, odnosno mjera predloženih za realizaciju Master planom, a obuhvaćaju

- prijedloge za umanjivanje potencijalnih utjecaja pri odabiru lokacije,
- smještanje sadržaja u prostor i
- projektiranje samog zahvata.

Tablica 5.1-1. Prijedlog mjera ublažavanja utjecaja zahvata na okoliš u provedbi Master plana turizma OBŽ

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
Klimatske promjene	
6.1.2. Golf resort 6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort 6.2.3. Zdravstveni i wellness resort Bizovačke toplice 6.2.4. Vinski wellness hotel 6.2.5. Fisherman resort 6.2.6. Glamping resort 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija' 6.3.4. Proširenje Državne ergele Đakovo 6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja 6.4.2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture	- Prilikom izrade projektne dokumentacije preporuča se uzeti u obzir očekivane klimatske promjene (povećanje temperature, intenziteta oborina i ekstremnih vremenskih prilika).
Kvaliteta zraka	
6.1.2. Golf resort 6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort 6.2.3. Zdravstveni i wellness resort Bizovačke toplice 6.2.4. Vinski wellness hotel 6.2.5. Fisherman resort 6.2.6. Glamping resort	- Prilikom projektiranja, rekonstrukcije i izgradnje turističkih objekata provesti mjere energetske učinkovitosti kako bi se smanjile emisije u zrak (smanjenje toplinskih gubitaka poboljšanjem izolacije, energetske učinkoviti sustavi grijanja i hlađenja, novi objekti projektirani blizu nulte energetske potrošnje, obnovljivi izvori energije...)
6.5.2. Razvoj ljudskih resursa	- Na radionicama educirati hotelijere i ugostitelje o mogućnosti primjene mjera

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
	energetske učinkovitosti kako bi se smanjile emisije u zrak (smanjenje toplinskih gubitaka poboljšanjem izolacije, energetske učinkoviti sustavi grijanja i hlađenja, novi objekti projektirani blizu nulte energetske potrošnje, obnovljivi izvori energije...).
Stanje voda	
6.1.2. Golf resort 6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort 6.2.4. Vinski wellness hotel 6.2.6. Glamping resort	- Projektnom dokumentacijom potrebno je precizirati izvore i regulirati uvjete korištenja vode koja će se koristiti za navodnjavanje golf terena, punjenje bazena i wellness sadržaje.
6.1.2. Golf resort 6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort 6.2.4. Vinski wellness hotel 6.2.5. Fisherman resort 6.2.6. Glamping resort 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija' 6.3.3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije 6.4.3. Aktivacija dvoraca	- Izbjegavati bilo kakve zahvate u I. zoni sanitarne zaštite izvorišta te planirane zahvate u II. I III. zoni sanitarne zaštite provoditi strogo u skladu s važećim propisima o zaštiti voda. - Posebnu pozornost prilikom izvedbe radova, a i kasnije tijekom korištenja treba obratiti na područja velike, srednje i male vjerojatnosti poplavlivanja
6.1.2. Golf resort 6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort 6.2.3. Zdravstveni i wellness resort Bizovačke toplice 6.2.4. Vinski wellness hotel 6.2.5. Fisherman resort 6.2.6. Glamping resort 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija' 6.3.4. Proširenje Državne ergele Đakovo 6.4.1. Profesionalni razvoj i upravljanje događanjima 6.4.3. Aktivacija dvoraca	- Prilikom izrade projektne dokumentacije planirati adekvatan sustav odvodnje oborinskih voda s prometnica u skladu s važećim propisima. - Prilikom izrade projektne dokumentacije planirati adekvatan sustav sanitarne kanalizacije, a u slučaju održavanja događanja osigurati primjereni broj privremenih sanitarnih čvorova.
Biološka raznolikost	

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
6.1.2. Golf resort	<p>- Planirati Golf <i>resort</i> izvan rijetkih i ugroženih staništa i područja gdje su zabilježene strogo zaštićene vrste. Preporuča se planiranje Golf <i>resorta</i> na poljoprivrednim površinama koje zauzimaju veliku površinu u Županiji zbog već postojećih antropogenih utjecaja na ovakvim staništima.</p> <p>- Tijekom razvoja projekta razmotriti mogućnosti poboljšavanja bioraznolikost unutar samih golf terena na način da se stvore manji prirodni 'otoci' s vegetacijom koja može predstavljati važno stanište za mnoge vrste.</p>
6.2.5. Fisherman resort	<p>- Planirati <i>Fisherman resort</i> izvan područja s rijetkim i ugroženim staništima da bi se smanjili negativni utjecaji, posebno na močvarnim i vlažnim staništima i izbjegavati gradnju na obalnim staništima tekućica i stajaćica kao i promjenu hidroloških uvjeta u njima.</p> <p>- Projektom dokumentacijom potrebno je predložiti mjere zaštite na razini zahvata da bi se spriječilo unošenje novih invazivnih vrsta i bolesti.</p> <p>- U planu planirati aktivnosti vezane za edukaciju o prirodnim bogatstvima područja i važnosti očuvanja prirode.</p>
6.2.2. Slavonski dvori / Panonski resort 6.2.4. Vinski <i>wellness</i> hotel 6.2.6. <i>Glamping resort</i> 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija'	<p>- Planirati gradnju izvan rijetkih i ugroženih staništa (posebno močvarnih, stepskih, šumskih i vlažnih staništa).</p>
6.4.2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture	<p>- U planiranju bolje infrastrukture za pješake i bicikliste potrebno je izbjegavati rijetka i ugrožena staništa odnosno na način da ne narušavaju njihove ekološke uvjete.</p> <p>- U sklopu projektne dokumentacije uključiti sagledavanje hortikulturalnog/krajobraznog uređenja staza vrstama prisutnim na obližnjim</p>

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
	staništima koje su važan dio za povezivanje staništa (zelena infrastruktura) u gradovima i naseljima.
6.3.4. Proširenje Državne ergele Đakovo	- Prilikom razvoja projekta razmotriti mogućnost povećanja raznolikosti staništa sadnjom živice oko granica ergele.
6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja	- Izbjegavati gradnju pristaništa na rijetkim i ugroženim staništima (trščaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi, vrbici na sprudovima, poplavne šume), a nakon izgradnje luke pridržavati se mjera zaštite prirode propisanih na razini zahvata.
6.3.6. Sustav turističke smeđe signalizacije na regionalnoj razini	- Sagledati mogućnost označavanja nekih područja važnih za biološku raznolikost, (npr. močvarna staništa, panonske stepe) koja su rijetka u Županiji i u Hrvatskoj općenito.
6.4.1. Profesionalni razvoj i upravljanje događanjima	- Odabrati lokacije za manifestacije izvan rijetkih i ugroženih staništa.
6.5. Projekti razvoja destinacijske konkurentnosti	<p>- Uvesti edukaciju za zaposlenike o prirodnim vrijednostima i načinima očuvanja prirode te prenošenje znanja na posjetitelje.</p> <p>- Razvijati promociju proizvoda proizvedenih na način koji štiti prirodu.</p>
6.6.3. Razvoj sustava prodaje i komercijalizacije	- U provođenje edukacija, radionica i seminara uključiti i one o važnosti očuvanja prirode, da bi se posljedično građane/posjetitelje potaknulo na aktivnu zaštitu.
Zaštićena područja	
6.1.2. Golf resort	<p>- Ne planirati izgradnju <i>Golf resorta</i> u zaštićenim područjima Park prirode Kopački rit, posebni rezervat Kopački rit (zoološki) i Podpanj (ornitološki), te na područjima značajnog krajobraza, spomenika parkovne arhitekture i spomenika prirode.</p> <p>-U slučaju planiranja <i>Golf resorta</i> na području Regionalnog parka Mura Drava planirati ga izvan područja s rijetkim i ugroženim staništima.</p>

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
<p>6.2.2. Slavonski dvori / Panonski resort 6.2.4. Vinski wellness hotel 6.2.5. Fisherman resort 6.2.6. Glamping resort 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija'</p>	<p>- Izbjegavati razvoj ovakvih turističkih sadržaja u granicama Parka prirode Kopački rit, posebnom rezervatu Kopački rit (zoološki) i Podpanj (ornitološki), te na područjima značajnog krajobraza, spomenika parkovne arhitekture i spomenika prirode.</p> <p>- U slučaju planiranja ovih turističkih sadržaja na području Regionalnog parka planirati ga izvan područja s rijetkim i ugroženim staništima.</p> <p>- Poticati razvoj koji ima pozitivnu edukacijsku ulogu u promoviranju prirodnih bogatstva područja što je važno za očuvanje prirode te promociju zaštićenih područja.</p> <p>- Planirati razvoj specifičnih proizvoda (npr. poljoprivrednih/prehrambenih) koji potiču aktivnosti zaštićenih područja koje doprinose njihovoj zaštiti.</p>
6.3.1. Panoramski balon Slavonije	- Potrebno je planirati panoramski balon izvan posebnih rezervata.
6.3.3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije	- Kod rehabilitacije gradskih središta potrebno je uzeti u obzir Spomenike parkovne arhitekture Donji Miholjac - Park uz dvorac, Našice - Park oko dvorca, Valpovo - Park oko dvorca, Bilje - Park oko dvorca, Đakovo - Strossmayerov perivoj, Đakovo - Mali park i izvoditi zahvata na način da ne ugrožavaju karakteristike tih zaštićenih područja
6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja	- U slučaju izgradnje pristaništa u Regionalnom parku Mura-Drava potrebno postupiti sukladno s posebnim uvjetima zaštite prirode.
6.3.6. Sustav turističke smeđe signalizacije na regionalnoj razini	- Signalizaciju uskladiti s nacionalnim standardima vizualizacije zaštićenih područja.
6.4.1. Profesionalni razvoj i upravljanje događanjima	- U slučaju organiziranja manifestacija u zaštićenim područjima potrebno je postupiti sukladno s posebnim uvjetima zaštite prirode.
6.4.2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture	- Potrebno je planirati ovakve objekte izvan područja Posebnog rezervata Kopački rit i Podpanj.
6.4.3. Aktivacija dvoraca	- Planirati aktivaciju dvoraca koji se nalaze u sklopu zaštićenih područja na način da se očuvaju vrijednosti zbog kojih su proglašeni zaštićenim područjima.

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
6.5. Projekti razvoja destinacijske konkurentnosti	- Uvesti edukacije za zaposlenike o prirodnim vrijednostima i načinima očuvanja prirode te prenošenje znanja na građane. U promociji staviti prednost proizvoda proizvedenih u skladu s prirodom.
6.6. Aktivnosti marketinga, prodaje i komercijalizacije	<p>- Moguća je revitalizacija staništa u zaštićenim područjima zbog povećanja prihoda koje bi omogućavala takve aktivnosti.</p> <p>- U programe uvesti provođenje edukacije, radionice i seminare za građane o važnosti očuvanja prirode i poticanje na aktivnu zaštitu.</p>
Krajobraz	
<p>6.1.2. Golf resort Golf tereni i prateći sadržaji, vile</p> <p>6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort</p> <p>6.2.4. Vinski wellness hotel</p> <p>6.2.5. Fisherman resort</p> <p>6.2.6. Glamping resort</p> <p>6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija'</p>	- Prilikom odabira lokacije za projekt izbjegavati vrlo vrijedne i vrijedne krajobrazne strukture i uzorke.
<p>6.2.2. Slavonski dvori/Panonski resort</p> <p>6.2.3. Zdravstveni i wellness resort Bizovačke toplice</p> <p>6.2.4. Vinski wellness hotel</p> <p>6.2.5. Fisherman resort</p> <p>6.2.6. Glamping resort</p> <p>6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija'</p> <p>6.3.4. Proširenje Državne ergele Đakovo</p> <p>6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja</p>	- U sklopu Glavnog projekta izraditi projekt krajobraznog uređenja kojim se trebaju osmisliti rješenja za sanaciju područja zahvaćenih građevinskim radovima, odnosno za maksimalno vizualno uklapanje zahvata u okolni prostor.
<p>6.3.1. Panoramski balon Slavonije</p> <p>6.3.3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije</p> <p>6.4.2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture</p>	- Nakon izgradnje planiranih zahvata izvršiti sanaciju prostora zahvaćenog radovima.

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
6.2.2. Slavonski dvori/Panonski <i>resort</i> 6.2.5. <i>Fisherman resort</i> 6.2.6. <i>Glamping resort</i> 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija' 6.3.3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije 6.3.4. Proširenje Državne ergele Đakovo	- Prilikom hortikulturnog uređenja koristiti autohtone biljne vrste, a od ukrasnih biljnih vrsta koristiti one koje su primjerene podneblju. - Odabir urbane opreme odnosno odabir materijala uskladiti s postojećim urbanim kontekstom.
6.3.3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije	- Revitalizaciju parkova, perivoja i šetnica izvesti sukladno projektu krajobraznog uređenja.
Kulturno-povijesna baština	
6.1.2. <i>Golf resort</i> 6.3.1. Panoramski balon Slavonije	- Lokaciju planirati izvan zone zaštite kulturnog dobra. Ukoliko se planira u kontaktnoj zoni kulturnog dobra potrebno prilikom izrade plana i projekta ishoditi posebne uvjete zaštite kulturne baštine.
6.2.2. Slavonski dvori/Panonski <i>resort</i> 6.2.4. Vinski <i>wellness</i> hotel 6.2.5. <i>Fisherman resort</i> 6.2.6. <i>Glamping resort</i> 6.3.2. Interpretacijski i centar za posjetitelje 'Slavonija'	- Gradnju <i>resorta</i> , hotela i interpretacijskog centra planirati izvan zone zaštite kulturnog dobra. Ukoliko se planira u kontaktnoj zoni kulturnog dobra potrebno prilikom izrade plana i projekta ishoditi posebne uvjete zaštite kulturne baštine. Posebno se to odnosi na arheološku baštinu, koja ovisno o rezultatima istraživanja zahtijeva zaštitu i eventualnu prezentaciju <i>in situ</i> .
6.3.3. Urbana rehabilitacija manjih gradskih središta Županije	- Prilikom izrade plana rehabilitacije/revitalizacije gradskih središta i pojedinih projekata rehabilitacije zgrada i područja potrebno je izravno uključiti nadležni konzervatorski ured.
6.3.4. Proširenje Državne ergele Đakovo 6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja 6.3.6. Sustav turističke smeđe signalizacije na regionalnoj razini 6.4.3. Aktivacija dvoraca	- Prilikom izrade projekta potrebno je ishoditi posebne konzervatorske uvjete.
6.5. Projekti razvoja destinacijske konkurentnosti	- Kroz radionice educirati ljudske resurse u turističkom sektoru o vrijednosti i značaju kulturne baštine koje će onda oni moći

Zahvati i aktivnost MP turizma OBŽ	Mjere zaštite okoliša - prema sastavnici okoliša
	primjenjivati kroz direktnu komunikaciju sa posjetiteljima.
Lovstvo	
6.1.2. Golf resort Dodatni rekreativni sadržaji resorta 6.4.2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture	- Prilikom planiranja bilo kakvih trasa/ruta za posjetitelje u prirodnim područjima izbjegavati obitavališta divljači i njihove migracijske putove.
Promet	
6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja	- Pri odabiru lokacije voditi računa o dostatnoj površini za parkiranje vozila posjetitelja.
6.3.6. Sustav turističke smeđe signalizacije na regionalnoj razini	- Tijekom razvoja biciklističke infrastrukture voditi računa o širokom profilu potencijalnih biciklista (dob, strani državljani) kako bi praćenje infrastrukture i pravila bila jednostavna i razumljiva svima čime se osigurava odvijanje prometa na siguran način.
6.4.1. Profesionalni razvoj i upravljanje događanjima	- Tijekom događaja s velikim brojem posjetitelja planirati poseban režim prometa kako ne bi došlo do prometnih zastoja, parkiranja na nedopuštenim površinama te odvijanja pješačkog prometa na nesiguran način.
6.4.2. Razvoj biciklističke, konjičke i pješačke infrastrukture	- Tijekom razvoja biciklističke infrastrukture voditi računa o širokom profilu potencijalnih biciklista (dob, strani državljani) kako bi praćenje infrastrukture i pravila bila jednostavna i razumljiva svima čime se osigurava odvijanje prometa na siguran način.
Otpad	
6.2.6. Glamping resort 6.3.5. Unaprjeđenje infrastrukture za riječna kružna putovanja	- U slučaju da tijekom izvođenja radova nastane višak iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu obavijestiti nadležno tijelo, rudarsku inspekciju, jedinicu područne (regionalne) samouprave i jedinicu lokalne samouprave.

Predlaže se uključivanje mjera iz Strateške studije u Master plan turizma kao preporuke za provođenje Master plana.

5.2. PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA

Strateškom studijom utjecaja na okoliš Master plana turizma Osječko-baranjske županije ne predlaže se program praćenja stanja okoliša za niti jednu sastavnicu okoliša.

6. KRATAK PRIKAZ RAZMOTRENIH VARIJANTNIH RJEŠENJA PLANA

Master plan turizma Osječko-baranjske županije nije predvidio varijantna rješenja s obzirom da su osnovni ciljevi i polazišta Master plana stvaranje osnovnih smjernica za dugoročni turistički razvoj. Master plan ne razmatra varijantna rješenja za ostvarivanje svojih ciljeva. Međutim, u slučajevima kada Plan poboljšava stanje okoliša ili smanjuje postojeće negativne trendove u okolišu, uobičajeno je kao varijantu analizirati stanje okoliša bez donošenja Plana. Ovakva analiza provedena je i u ovoj strateškoj studiji.